

## **AIFM-informaatiotilaisuus**

4. ja 6.6.2013





	Aihe	Esiintyjä
8.45	Kahvitarjoilu	
9.00	Tilaisuuden avaus	Erja Rautanen, osastopäällikkö
9.05	Kansallinen sääntely vaihtoehtorahastojen hoitajista	Eeva Granskog, markkinavalvoja
9.35	Sääntelyn siirtymävaiheista ja rajan yli- toiminta	Paula Kirppu, markkinavalvoja
10.00 –10.15	Tauko	
10.15 –10.45	Toimiluvan hakeminen ja rekisteröinti	Pia Palmén, lakimies
10.45 –11.00	Asiakkaan tunteminen (rahapesun ja terrorismin rahoituksen estäminen)	Maarit Pihkala, lakimies
11.00 –11.15	Muuta ajankohtaista	Terhi Lambert- Karjalainen, viestintäpäällikkö

# Kansallinen sääntely vaihtoehtorahastojen hoitajista

Eeva Granskog, markkinavalvoja



Mitä AIFM-direktiivi sääntelee?

EU-säätelyn ja EU AIFM -säätelyn rakenne

Kansallisen AIFM-säätelyn rakenne

Uusi laki vaihtoehtorahastojen hoitajista

Kokonaiskuva kansallisesta vaihtoehtorahastojen hoitajien sääntelystä

# Mitä AIFM-direktiivi sääntelee?



- Vaihtoehtorahastojen hoitajia (AIFM) ja niiden toimintaa...
- ...niiden hoitaessa vaihtoehtorahastoja (AIF)
- Laaja soveltamisala: sääntelyn piiriin kaikki yhteinen sijoitustoiminta, joka ei jo edellytä UCITS-direktiivin mukaista toimilupaa
- Sääntely kohdistuu lähtökohtaisesti hoitajaan, ei tuotteeseen (vrt. UCITS-direktiivi)
- AIFM:lle asetetaan toimilupa- tai rekisteröintivelvoite
- Direktiivi luo mahdollisuuden rajan yli -toimintaan direktiivin puitteissa
- AIFM-direktiivi koskee vain ammattimaisille asiakkaille markkinoitavia tuotteita
- Kansallisesti voidaan säännellä tämän lisäksi ei-ammattimaisille asiakkaille tarjottavista vaihtoehtorahastoista ja asettaa näiden hoitajalle tai itse vaihtoehtorahastolle lisäedellytyksiä



## 1-taso

Parlamentin ja neuvoston  
puitedirektiivi tai -asetus  
komission ehdotuksen pohjalta

- Direktiivi implementoitava kansalliseen säätelyyn
- Asetus suoraan sovellettavaa oikeutta
- 1-tason säätelyssä annetaan valtuudet 2-tason säätelylle

## 2-taso

Komissio ja ESA:t  
(ESMA, EBA, EIOPA)

- Annetaan 1-tason nojalla
- ESMA/EBA/EIOPA valmistelee tai antaa neuvon komissiolle
- Säädösvallan siirto (delegoidut säädökset ja tekniset säätelystandardit)
- Täytäntöönpanosäädökset (tekniset täytäntöönpanosäädökset ja tekniset täytäntöönpanostandardit)

## 3-taso

ESA:t

Viranomaisten välinen yhteistyö

- Suosituksia, ohjeita ym. toimivaltaisille viranomaisille ja/tai toimijoille
- ”Noudata tai selitä” –menettely viranomaisille
- Otetaan osaksi Finanssivalvonnan Määräys- ja ohjekokoelmaa

## 4-taso

Komissio

1- ja 2-tason säätelyn  
soveltamisen valvonta



- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta ”**AIFM-direktiivi**”
- Euroopan parlamentin ja Neuvoston astus (EU) N:o 345/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista riskipääomarahastoista ”**EuVECA**”
- Euroopan parlamentin ja Neuvoston astus (EU) N:o 346/2013, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2013, eurooppalaisista yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneista rahastoista ”**EuSEF**”
- Komission delegoitu asetus (EU) N:o 231/2013, annettu 19 päivänä joulukuuta 2012, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU täydentämisestä poikkeuksien, yleisten toimintaedellytysten, säilytysyhteisöjen, vivutuksen, avoimuuden ja valvonnan osalta ”**Komission 2-tason asetus**”
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 447/2013 menettelyn vahvistamisesta niitä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajia varten, jotka päättävät hakea Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU mukaista kohtelua ”**Komission täytäntöönpanoasetus Opt in -menettelystä**”
- Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 448/2013 menettelyn vahvistamisesta EU:n ulkopuolelle sijoittautuneen vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajan viitejäsenvaltion määrittämiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU nojalla ”**Komission täytäntöönpanoasetus viitejäsenvaltion määrittämiseksi**”
- Komissiossa hyväksyttävänä vielä ESMAn valmisteleva ”Regulatory technical standards on types of AIFMs” ”**AIFM RTS**”



## AIFM-direktiivi

- Edellyttää toimilupaa tai rekisteröintiä kaikilta AIFM:ltä
- Toimilupa antaa mahdollisuuden hoitaa ja markkinoida AIF-rahastoja ammattimaisille asiakkaille rajan yli (passi)
- Laajoja valtuuksia tarkempaan sääntelyyn

## EuSEF

- Vaihtoehto AIFM-direktiivin rekisteröitymiselle
- Antaa "passin" ilman toimilupavelvoitetta
- Ammattimaisten asiakkaiden lisäksi sallitaan markkinointi myös 100 000 euron sijoituksia tekeville, jotka vakuuttavat ymmärtävänsä sijoitukseen liittyvät riskit
- Rahaston sijoitustoiminta tarkkaan rajattu

## EuVECA

- Vaihtoehto AIFM-direktiivin rekisteröitymiselle
- Antaa "passin" ilman toimilupavelvoitetta
- Ammattimaisten asiakkaiden lisäksi sallitaan markkinointi myös 100 000 euron sijoituksia tekeville, jotka vakuuttavat ymmärtävänsä sijoitukseen liittyvät riskit
- Rahaston sijoitustoiminta tarkkaan rajattu





## Komission 2-tason asetus

- Tarkempaa sääntelyä poikkeusten, yleisten toimintaedellytysten, säilytysyhteisöjen, vivutuksen, avoimuuden ja valvonnan osalta
- Laaja sääntelykokonaisuus (117 artiklaa)
- Sisältää myös AIFM-raportointia koskevaa tarkempaa sääntelyä

## Komission täytäntöönpanoasetus Opt in -menettelystä

- Tarkempaa sääntelyä siitä, miten rekisteröintivelvollinen toimii halutessaan hakea "vapaaehtoisesti" toimilupaa

## Komission täytäntöönpanoasetus viitejäsenvaltion määrittämiseksi

- Tarkempaa sääntelyä viitejäsenvaltion määrittelemiseksi non-EU-AIFM:lle, joka aikoo markkinoida tai hoitaa AIF-rahastoja EU:ssa

## AIFM RTS (?)

- Tarkempaa sääntelyä avoimen ja suljetun rahaston määritelmästä
- ESMA antanut teknisen sääntelystandardin (RTS) luonnoksen komissiolle hyväksyttäväksi 2.4.2013
- Komissiolla on 3 kuukautta aikaa hyväksyä tai hylätä RTS- luonnos



- ESMA antanut seuraavat ohjeet
  - Guidelines on sound remuneration policies under the AIFMD (2013/201), julkaistu englanniksi 11.02.2013
  - Guidelines on key concepts of the AIFMD (2013/600), julkaistu englanniksi 24.05.2013
    - ESMAN ohjeistus tulee voimaan 2 kk:n sisällä käännösten julkistamisesta
  
- Vielä valmisteilla olevaa tarkempaa ohjeistusta
  - Consultation paper on ESMA's guidelines on AIFMD reporting obligations under Articles 3 and 24 of the AIFMD (2013/592) sekä AIFM reporting XSD schema and samples (2013/599)
    - konsultaatiolle 24.5.2013
  - Lisäksi ESMA laatinut mallisopimuksen, jota ETA-viranomaisten tulee käyttää solmiessaan tietojenvaihto- ja yhteistyösopimuksia (MoU) kolmansien maiden viranomaisten kanssa

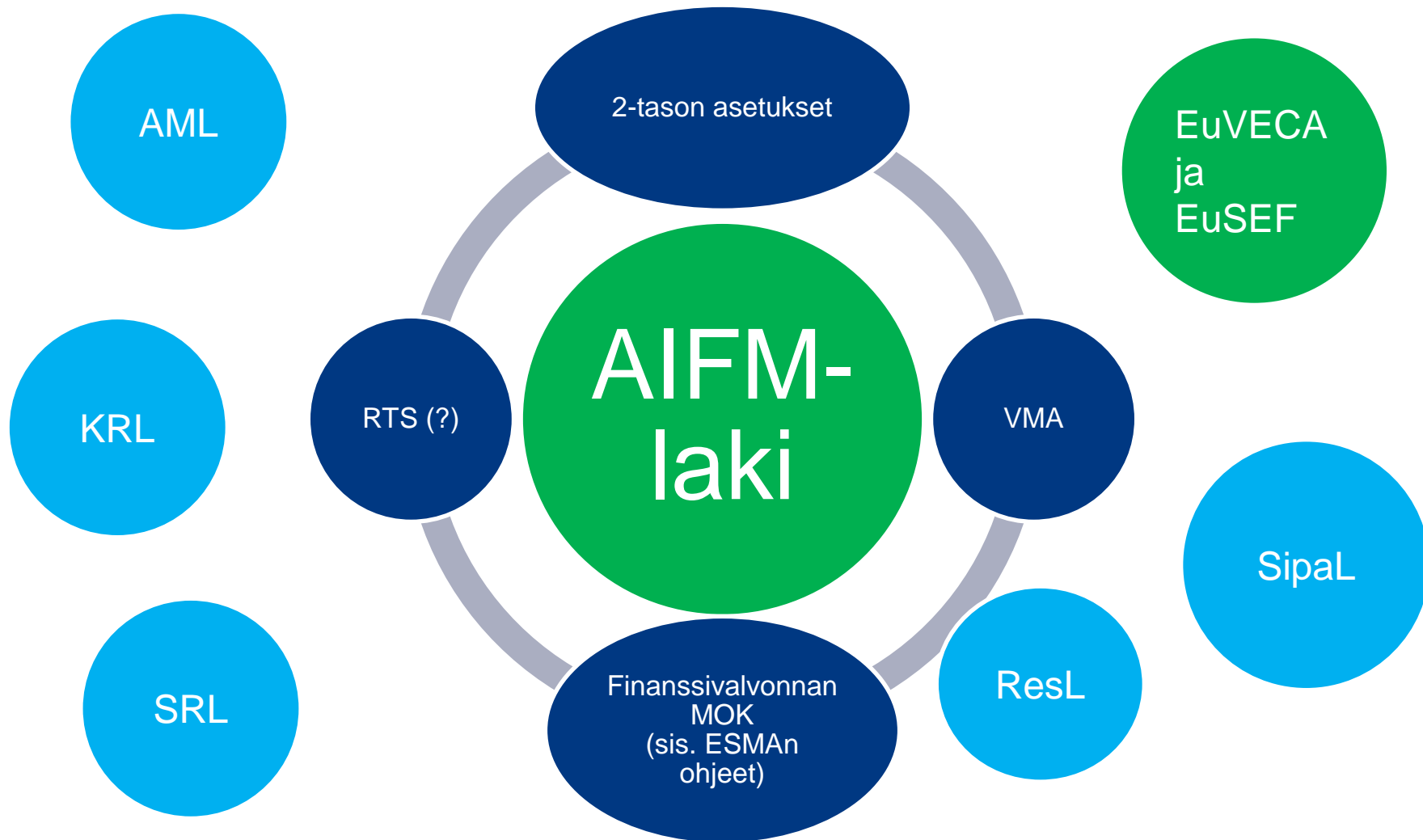


- Lähtökohtana tehdä mahdollisimman joustavaa sääntelyä
- Säädetään UUSI LAKI vaihtoehtorahastojen hoitajista
- Laissa laajasti valtuuksia VM:lle (ja osittain myös VN:lle) antaa asetuksia ja Finanssivalvonnalle antaa määräyksiä
- VM ainakin antamassa toimilupaa koskevan VMA:n syksyllä
- Finanssivalvonta antamassa määräyksiä ja ohjeita seuraavista seikoista
  - AIFM-raportoinnin toteuttamisesta – raportoinnin sisältö on määritelty 1-tason direktiivissä, 2-tason asetuksessa ja sitä tarkennetaan ESMA:n ohjeessa
  - ESMA:n palkitsemista ja soveltamisalaa koskevat ohjeet sekä raportoinnista valmisteilla oleva ohjeistus osaksi Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmaa
  - Muutostarpeita voimassa oleviin määräyksiin ja ohjeisiin – laajennetaan soveltamisalaa vaihtoehtorahastojen hoitajiin

# Vaihtoehtorahastojen hoitajista annetun lain liittämispinnat muuhun sääntelyyn



- 28 liitelakia muutosten kohteena
- Sijoitusrahastolaki (48/1999)
  - Sisältää jatkossakin erikoissijoitusrahastoja (=vaihtoehtorahastoja) koskevaa sääntelyä
  - Sijoitusrahastolain mukaiset rahastoyhtiöt voivat saada myös vaihtoehtorahastojen hoitajan toimiluvan
- Kiinteistörahastolaki (1173/1997)
  - Kiinteistörahastot lain mukaan jatkossa aina vaihtoehtorahastoja
- Sijoituspalvelulaki (747/2012)
  - Vaihtoehtorahaston hoitaja voi harjoittaa rajoitetusti myös sijoituspalveluita ja tähän toimintaan sovelletaan sijoituspalvelulain säännöksiä
  - Vaihtoehtorahaston osuudet rahoitusvälineitä
- Arvopaperimarkkinalaki (746/2012)
  - Vaihtoehtorahaston osuudet voivat olla arvopapereita
  - Vaihtoehtorahastoa voivat koskea myös esitedirektiivin velvoitteet!



# Vaihtoehtorahastojen hoitajia koskevan lain rakenne



I	Yleiset säännökset
II	Oikeus toimia vaihtoehtorahastojen hoitajana
III	Toiminta
IV	Tiedonantovelvollisuus ja markkinointi
V	Säilytysyhteisö
VI	Erityiset rahastotyytit
VII	Rajat ylittävä toiminta
VIII	Valvonta ja seuraamukset
IX	Siirtymäsäännökset

## Asetuksenantovaltuudet (VM, VN)

Luku 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

## Finanssivalvonnan määräksenantovaltuudet

Luku 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13



## 1 luku Yleiset säännökset

- Soveltamisalan määrittäminen
- Toimilupavelvollisen vaihtoehtorahastojen hoitajan ja rekisteröityneen vaihtoehtorahastojen hoitajan edellytykset
- Soveltamisala tulkinnanvarainen – Finanssivalvonnalle ehdotettu erityistä päätösmenettelyä toimiluvanvaraisuudesta (23 luku 10 §)

## 2 luku Määritelmät

- Vaihtoehtorahaston, vaihtoehtorahastojen hoitajan ja vaihtoehtorahastojen hoitamisen määritelmät
- Kattavasti muita määritelmiä



## 3 luku Vaihtoehtorahastojen hoitajana toimiminen

- Käydään läpi, mitä toimintaa vaihtoehtorahastojen hoitaja voi harjoittaa ja ei voi harjoittaa

## 4 luku Toimilupa

- Toimiluvan hakeminen ja toimiluvan edellytykset

## 5 luku Rekisteröinti

- Käydään läpi rekisteröityneelle vaihtoehtorahastojen hoitajalla asetetut velvoitteet





## 6 luku Toimintaedellytykset

- Yleiset edellytykset
- Pääomavaatimus
- Johtaminen, luotettavuus, tilintarkastus ja tilintarkastajat
- Itsesääntely (siirtymäsäännös 23 luvun 8 §:ssä)

## 7 luku Toiminnan järjestäminen

- Riittävät resurssit
- Raportointi (2-tason asetus, ESMA:n ohjeluonnos)
- Eturistiriitatilanteiden hallinta
- Palkitseminen (Liite II, ESMA:n ohje)



## 8 luku Riskienhallinta

- Riskienhallinnan järjestäminen
- Riskienhallintatoimenpiteet
- Maksuvalmiusriskinhallinta

## 9 luku Arvonmääritys

- Arvonmäärityksen järjestäminen
- Käytettävät menetelmät
- Säännöllinen arvonmääritys ja arvon julkistaminen

## 10 luku Toiminnan ulkoistaminen

- Ulkoistamisen ja edelleen ulkoistamisen edellytykset
- Salkunhoidon ja riskienhallinnan ulkoistaminen
- Tarkempaa sääntelyä 2-tasolla mm. ”letter box entity” -käsitteen tulkinnasta



## TIEDONANTOVELVOLLISUUS JA MARKKINOINTI

### 11 luku Avoimuutta koskevat vaatimukset

- Vaihtoehtorahaston tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastus
- Hoitajan tilinpäätös- ja tarkastusvelvollisuuksista säädetään 6 luvussa

### 12 luku Osuuksien tarjoaminen

- Osuuksien tarjoamisen ja markkinoinnin kynnys
- Hyvä arvopaperimarkkinatapa
- Tiedonantovelvollisuus sijoittajille
- Asiakkaan tunteminen

### 13 luku Markkinointi ei-ammattimaiselle asiakkaalle

- Pääsääntö: Ei-ammattimaisille asiakkaille saa tarjota vaihtoehtorahastoja toimiluvalla – lisäksi laadittava avaintietoosite (kansallinen optio)



## SÄILYTYSYHTEISÖ

### 14 luku Lupa toimia säilytisyhteisönä

- Edellytykset toimia säilytisyhteisönä
- Edellytykset toimia erityisenä säilytisyhteisönä (kansallinen optio)

### 15 luku Säilytisyhteisön tehtävät

- Säilytystehtävät: säilytettävät varat ja muut varat (tarkempaa sääntelyä 2-tasolla)
- Muut tehtävät mm. kassavirtojen seuraaminen (tarkempaa sääntelyä 2-tasolla), merkintöjen/lunastusten, maksujen ja arvonnäytteenottojen toteuttamisen seuraaminen

### 16 luku Säilytisyhteisön vastuu

- Vastuu säilytettävänä olevien rahoitusvälineiden menetyksestä ja edellytykset vastuusta vapautumiselle



## ERITYISET RAHASTOTYYPIT

### 17 luku Vivutetut vaihtoehtorahastot

- Vivutuksen rajat
- Vivutuksen enimmäistason vahvistaminen

### 18 luku Listaamattomiin yhtiöihin sijoittavat vaihtoehtorahastot

- Luvun soveltamisalaa määritelty 1 luvun 8 §:ssä
- Ilmoitusvelvollisuus Finanssivalvonnalle huomattavan omistusosuuden tai määräysvallan hankkimisesta listaamattomassa yhtiössä
- Ilmoitusvelvollisuus määräysvallan hankkimisesta liikkeeseenlaskijasta
- Hoitajan velvollisuus estää vaihtoehtorahaston listaamattoman kohdeyhtiön tyhjentäminen varoista 24 kuukauden ajan määräysvallan hankkimisesta kohdeyhtiössä



## RAJAT YLITTÄVÄ TOIMINTA

### 19 luku ETA-valtiot

- Säännellään vaihtoehtorahastojen ja niiden hoitajien rajan yli -toimintaa ETAssa
- Säännellään sekä rajan yli hoitamista että markkinointia
- Mahdollistetaan vastavuoroisuuden periaatteella sijoituspalveluiden tarjoaminen myös rajan yli (kansallinen optio, joka ei pohjaudu direktiiviin)

### 20 luku Kolmannet maat

- Ensimmäisessä vaiheessa implementoidaan artiklat 34, 36 ja 42
- Jätetään implementoimatta myöhemmin voimaan tulevat kolmansia maita koskevat artiklat (35 ja 37–41 voimaan 2015 →?)



## VALVONTA JA SEURAAMUKSET

### 21 luku Finanssivalvontaa koskevat säännökset

- Finanssivalvontaa koskevien tehtävien osalta tulee huomioida myös Finanssivalvonnasta annetun lain säännökset

### 22 luku Seuraamukset ja muutoksenhaku

- Direktiivi edellyttää hallinnollista seuraamusjärjestelmää, mutta ei määrittele seuraamusten alaisia laiminlyöntejä tai rikkomuksia
- Hallinnolliset seuraamukset noudattavat lähtökohtaisesti arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksessa omaksuttua linjaa
- Myös sijoitusrahastolakiin ollaan lisäämässä vastaavansisältöistä hallinnollista seuraamusjärjestelmää



## SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

### 23 luku Siirtymäsäännökset

- Direktiivistä tulevia siirtymäsäännöksiä
- Kansallisia siirtymäsäännöksiä
- 10 §:n päätös lain soveltamisalasta – ehdotettu säännös uuden tyyppinen eikä vastaavan sisältöistä päätöstä löydy muusta rahoitusmarkkinasäätelystä

### Voimaantulo

- 2013?



## **AIFM-siirtymäsäännöt ja rajan yli -toiminta**

Paula Kirppu, markkina-avalvoja



- Art. 61: 22.7.2013 toiminnassa oleva vaihtoehtorahaston hoitaja voi jättää **toimilupahakemuksen viimeistään 22.7.2014** mennessä
  - Komissio ja ESMA tulkitsevat, että siirtymäsäännöksestä huolimatta toimijan tulee ryhtyä parhaan kykynsä mukaan (best effort basis) järjestämään toimintaansa direktiivin mukaisesti 22.7.2013 lukien
- Rekisteröintiin ei vastaavaa siirtymäaikaa, vaan rekisteröintivelvoite tulee voimaan heti kun kansallinen sääntely saatetaan voimaan
- 22.7.2013 meneillään olevat esitedirektiivin mukaiset vaihtoehtorahastojen tarjoukset voivat jatkua niin kauan kuin esite voimassa

# Suljettuja vaihtoehtorahastoja koskevat erityiset direktiivin siirtymäsäännökset



- 22.7.2013 olemassa olevien suljettujen vaihtoehtorahastojen hoitamista voidaan jatkaa ilman toimilupaa edellyttäen
  - rahastot eivät tee lisäinvestointeja 22.7.2013 jälkeen tai
  - merkintäaika päättyneenä ja rahasto perustettu määräajaksi päättymään enintään 22.7.2016 (noudatettava kuitenkin mitä säädetään vuosikertomuksesta ja sijoittamisesta listaamattomiin yhtiöihin)
- Komission Q & A: mitä tarkoitetaan lisäsijoituksilla
- Suomessa HE:n (luonnos) perusteluissa avattu lisäsijoitusten käsitettä

# Kansallinen erityinen siirtymävaihe 22.7.2013– 31.12.2013 (arvio)



- Direktiivi tulee saattaa kansallisesti voimaan 22.7.2013 mennessä
- Suomessa voimaan saattaminen viivästyy arviolta 4-6 kk ja laki vaihtoehtorahastojen hoitajista tulee voimaan todennäköisesti 31.12.2013 mennessä
- Ennen kansallisen vaihtoehtorahastosääntelyn voimaantuloa sovelletaan voimassaolevaa nykyistä kansallista sääntelyä
  - Esim. erikoissijoitusrahastojen perustamisessa noudatetaan sääntövahvistusmenettelyä
  - Kuitenkin EuSEF- ja EuVeca-rahastot voivat rekisteröityä 22.7.2013 lukien



- Vaihtoehtorahaston (suomalainen tai ETA), jonka markkinointi aloitettu ennen vaihtoehtorahastolain voimaantuloa, markkinointia **ammattimaisille sijoittajille** Suomessa saa jatkaa, jos vaihtoehtorahaston hoitaja jättänyt laissa tarkoitetun toimilupahakemuksen (HE-luonnos)
  - soveltuu myös edellä mainitun AIFM:n hoitamaan kolmanteen maahan perustetun vaihtoehtorahaston markkinointiin Suomessa!
- Erikoissijoitusrahastojen markkinoinnin jatkamisesta vähittäissijoittajille erityisiä säännöksiä (HE-luonnos)
  - Säännöt vahvistettu aiemman sääntelyn mukaisesti!
  - Uusien erikoissijoitusrahastojen perustaminen edellyttää AIFM-toimilupaa/rekisteröintiä (erikoissijoitusrahastoa perustettaessa ja hoidettaessa noudatettava uutta sääntelyä)



- ESMA antaa ohjeita menettelystä tilanteissa, joissa jokin jäsenvaltio viivästynyt kansallisessa sääntelyn voimaansaattamisessa
  - Suomesta ei voida notifioida palveluja/vaihtoehtorahastoja muihin jäsenvaltioihin, mutta Suomen sallittava saapuvat notifikaatiot muista jäsenvaltioista
  - Poikkeuksena EuSEF ja EuVECA, joita koskeva sääntely annettu asetuksella ja tulee voimaan 22.7.2013



- Suomessa toimiluvan saanut AIFM voi hoitaa toisessa EU-jäsenvaltiossa vaihtoehtorahastoja, kun notifikaatio tehty
  - Notifikaatio: määrämuotoinen ja tietynsisältöinen viranomaiselta toiselle tehtävä ilmoitus
  - Toiminnan voi aloittaa kun AIFM saanut notifiointiin toteutuksesta vahvistuksen kotivaltionsa viranomaiselta
- Rekisteröinti ei oikeuta rajan yli -toimintaan EU:ssa, poikkeuksena EuVECA ja EuSEF
- Toisessa jäsenvaltiossa toimiluvan saanut AIFM voi notifiointin jälkeen hoitaa vaihtoehtorahastoja Suomessa



- Suomessa toimiluvan saanut AIFM voi markkinoida hoitamaansa EU-AIF:a ammattimaisille sijoittajille toisessa jäsenvaltiossa, kun se on notifioinut vaihtoehtorahastojen markkinoinnin
  - Notifiointiprosessi kuten toiminnan notifiointissa kotivaltion viranomaiselta kohdevaltion viranomaiselle
- Rekisteröinti ei oikeuta rajan yli -markkinointiin EU:ssa, poikkeuksena EuVECA ja EuSEF
- Sijoituspalveluyritys voi markkinoida EU-vaihtoehtorahastoja, jotka edellä kuvatun mukaisesti notifioitu kyseiseen kohdevaltioon
- Vähittäissijoittajille markkinoinnissa aina huomioitava kunkin valtion kansalliset edellytykset, joita ei harmonisoitu!



# Edellytykset vaihtoehtorahastojen hoitamiseen kolmansissa maissa



- Suomalaisen vaihtoehtorahaston hoitajan toimiminen kolmansissa maissa vaihtoehtorahaston hoitajana (ETAn ulkopuolella) edellyttää, että viranomaisten väliset MoU- ja verosopimukset kunnossa eikä kohdevaltio ole FATFin rahanpesun ja terrorismin estämisen mustalla listalla
- ESMA neuvotellut EU-valvontaviranomaisten puolesta sopimuksia
  - Ensimmäiset sopimukset allekirjoitusvaiheessa
  - Tehdyistä MoU-sopimuksista lisää tietoa ESMA:n ja valvojien sivuille

# Edellytykset kolmansiin maihin rekisteröityjen vaihtoehtorahastojen markkinointiin Suomessa



- EU-AIFM voi markkinoida kolmanteen maahan rekisteröityä AIF:a Suomessa ammattimaisille asiakkaille, edellytykset:
  - Markkinoinnista tehty sääntelyn edellyttämä ilmoitus
  - Viranomaisten väliset MoU- ja verosopimukset kunnossa
  - Kyseinen valtio ei FATFin rahanpesun ja terrorismin estämisen mustalla listalla
- Kolmanteen maahan sijoittunut AIFM voi markkinoida kolmanteen maahan rekisteröityä hoitamaansa AIF:a Suomessa ammattimaisille asiakkaille, edellytykset:
  - Vaihtoehtorahaston hoitamisessa noudatetaan tietyin osin, mitä vaihtoehtorahastojen hoitamisesta säädetty (mm. markkinointi ja raportointi)
  - Viranomaisten väliset MoU- ja verosopimukset kunnossa
  - Kyseinen valtio ei FATFin rahanpesun ja terrorismin estämisen mustalla listalla
- Suomessa kolmansiin maihin rekisteröityjä rahastoja voi markkinoida vain ammattimaisille sijoittajille



- Ulkoistamiselle pystyttävä esittämään objektiiviset perusteet
- Ulkoistaminen ei muuta vastuuta ulkoistetusta toiminnasta
- Toimiluvallista toimintaa (salkunhoito ja riskienhallinta) voidaan ulkoistaa vain toiselle toimiluvalliselle taholle
  - ✓ Salkunhoitoa ja riskienhallintaa ei saa ulkoistaa säilytysyhteisölle eikä muulle yhteisölle, jos eturistiriitaa
- ETAn ulkopuolelle ulkoistamiselle lisäedellytyksenä varmistaa, että valvontaviranomaisten tietojenvaihto- ja yhteistyö sovittu (MoU)

# Muussa ETA-valtiossa tai kolmansissa maissa hoidettujen vaihtoehtorahastojen raportointi



- Vaihtoehtorahastojen hoitaja velvollinen raportoimaan kotivaltionsa viranomaiselle **kaikkien hoitamiensa** vaihtoehtorahastojen tiedot
- Kolmansiin maihin sijoittuneen vaihtoehtorahastojen hoitajan myös raportoitava sen maan valvontaviranomaiselle, jonka alueella kolmansiin maihin rekisteröityä vaihtoehtorahastoa markkinoidaan

## **Toimiluvan hakeminen ja rekisteröinti**

Pia Palmén, lakimies



- Toimilupahakemukset käsitellään Finanssivalvonnan toimilupaprosessin mukaisesti
- Verkkopalveluun Finanssivalvonta.fi > Toimiluvat ja rekisteröinti tulee hakemuslomake ja täyttöohjeet viimeistään, kun hallituksen esitys annetaan elokuun lopulla (luonnokset juhannusviikolla)
- Vaihtoehtorahastoja hoitaville UCITS-rahastoyhtiöille ns. kevennetty toimilupamenettely
- Vaihtoehtorahastojen hoitajan haettava toimilupaa viimeistään 22.7.2014
- Tarkemmat säännökset toimilupahakemukseen liitettävistä selvityksistä tulevat valtiovarainministeriön toimilupa-asetukseen, joka annetaan syksyllä



- Rekisteröitymisen voi tehdä, kun laki vaihtoehtorahastojen hoitajista tulee voimaan
- Verkkopalveluun [Finanssivalvonta.fi](http://Finanssivalvonta.fi) >Toimiluvat ja rekisteröinti tulee rekisteröitymislomake ja täyttöohjeet viimeistään, kun hallituksen esitys annetaan elokuun lopulla (luonnokset juhannusviikolla)



- Riskipääomarahastojen (EuVECA) hoitajat ja yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistuneiden rahastojen (EuSEF) hoitajat voivat rekisteröityä 22.7.2013 alkaen asetusten tullessa voimaan
- Rekisteröitymislomake julkaistaan heinäkuussa



# Milloin vaihtoehtorahaston hoitajan haettava toimilupaa?



- AIFM:n hoitamien vaihtoehtorahastojen yhteenlasketut varat, mukaan luettuna vivutuksella hankitut varat, **yli 100 miljoonaa** euroa
- AIFM:n hoitamien vaihtoehtorahastojen yhteenlasketut varat **yli 500 miljoonaa** euroa
  - Ei vivutusta
  - Lunastusvaatimusta ei missään rahastossa voi tehdä viiteen vuoteen alkusijoituksesta lukien
- Vaihtoehtorahastoja tarjotaan ei-ammattimaisille sijoittajille



- Toimilupa myönnetään vähintään salkunhoitoon ja riskienhallintaan
- Vaihtoehtorahastojen hoitaja voi ulkoistaa tehtäviään kolmansille osapuolille, mutta se ei saa olla pelkkä postilaatikkoyhtiö (letter box entity)
- Vaihtoehtorahastojen hoitaja saa lisäksi tarjota hallinnointia, markkinointia ja vaihtoehtorahastojen varoihin liittyvää toimintaa
- Toimilupaa ei myönnetä pelkästään hallinnoinnin, markkinoinnin tai vaihtoehtorahastojen varoihin liittyvän toiminnan tarjoamiseen
- UCITS-rahastoyhtiö voi hakea vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupaa (UCITS + AIFM)



- Vaihtoehtorahastojen hoitajalle voidaan myöntää oikeus tarjota SipaL:n mukaista omaisuudenhoitoa
  - koskee ulkoisesti hoidettujen vaihtoehtorahastojen hoitajaa
- Laajennetun toimiluvan AIFM saa lisäksi tarjota
  - sijoitusneuvontaa
  - sijoitusrahastojen ja vaihtoehtorahastojen osuuksien säilytystä
  - toimeksiantojen vastaanottamista ja välitystä
- Toimilupaa ei voida myöntää pelkästään yllä olevassa kohdassa mainittujen palvelujen tarjoamiseen
- Vaihtoehtorahastojen hoitaja ei saa harjoittaa muuta kuin AIFM-direktiivissä määriteltyä toimintaa



- Rekisteröinti-ilmoitus
  - ✓ tiedot vaihtoehtorahastojen hoitajasta
  - ✓ tiedot vaihtoehtorahastoista (hoidettujen varojen kokonaisarvo)
  - ✓ vaihtoehtorahastojen sijoitusstrategiat:
    - tärkeimmät sijoituskohteet, toimialat, maantieteelliset alueet, muut markkinasektorit, kuvaus laina- tai vivutuspolitiikasta
- Ilmoitus, jos ei enää täytä pelkän rekisteröinnin edellytyksiä
- Toimilupaa haettava 30 kalenteripäivän kuluessa siitä, kun pelkän rekisteröinnin edellytykset eivät enää täyty
- Rekisteröitymisvelvollinen vaihtoehtorahastojen hoitaja voi hakea AIFM-toimilupaa (Opt in) → voi tarjota palveluita rajan yli

# Hakemukseen liitettävät tiedot vaihtoehtorahastojen hoitajasta



- Suorat ja välilliset omistajat
- Johto (henkilöt, jotka tosiasiallisesti harjoittavat toimintaa)
- Tilintarkastajat
- Toimintaohjelma, joka sisältää:
  - Organisaatorakenne
  - Perustamispääoma
  - Toiminnan järjestäminen
  - Eturistiriidat
  - Riskienhallinta
  - Maksuvalmiuden hoito
  - Sijoittaminen arvopaperistamispositioihin
  - Arvonmääritys
  - Säilytysyhteisö
  - Avoimuus (vuosikertomus, sijoittajainformaatio, raportointi)
- Palkka- ja palkkiopolitiikka ja -käytännöt
- Tehtävien ulkoistaminen



- Sijoitusstrategiat
  - kohderahastojen tyypit
  - vivutuksen käyttöä koskeva politiikka
  - riskiprofiilit
- Jos syöttörahassto, tieto kohderahaston sijoittautumisvaltiosta
- Rahaston säännöt
- Säilytysyhteisö
- Sijoittajainformaatio



- Rahastoyhtiön, joka hoitaa vaihtoehtorahastoja, tulee hakea vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupaa tai rekisteröityä
- Hakemukseen ei tarvitse liittää tietoja tai asiakirjoja, jotka rahastoyhtiö on toimittanut hakiessaan sijoitusrahastolain mukaista toimilupaa
- Tietojen ja asiakirjojen tulee olla ajantasaisia
- Mitä ainakin edellytetään:
  - Ohjeistus päivitetty UCITS IV -tasolle
  - Ohjeistus toimitettu Finanssivalvonnalle
  - Ohjeistus vastaa AIFMD:n edellytyksiä



- Toimilupahakemus on käsiteltävä kolmessa kuukaudessa täydellisen hakemuksen jättämisestä
- Käsittelyä voidaan erityisistä syistä jatkaa kolmella kuukaudella
- Hakemus katsotaan täydelliseksi, jos toimitettu vähintään seuraavat tiedot
  - Suorat ja välilliset omistajat
  - Henkilöt, jotka tosiasiallisesti harjoittavat AIFM-toimintaa
  - Toimintaohjelma
  - Palkka- ja palkkiopolitiikka ja -käytännöt
  - Vaihtoehtorahastojen sijoitusstrategiat
  - Jos syöttörahassto, tieto kohderahaston sijoittautumisvaltiosta



## **Asiakkaan tunteminen – rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen**

Maarit Pihkala, lakimies



- Miten asiakkaan tunteminen liittyy rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen?
- Mitä asiakkaan tunteminen tarkoittaa?
  - Riskienhallinta
  - Tuntemisvelvoitteiden sisältö
- Asiakkaan tuntemisen/rahanpesun estämisen sääntelykehikko
  - Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista
  - Rahanpesulaki ja muuta sääntelyä
  - FATFin suositukset ja listaukset
  - Tulevia sääntelyhankkeita
- Finanssivalvonnan rooli valvojana



- **Rahanpesu:** Rikoksella hankittujen varojen **alkuperän häivyttämistä** siten, että varat vaikuttavat laillisesti hankituilta (RL 32 luvun 6–10 §§)
- **Terrorismin rahoittamiseen** syyllistyy se, joka suoraan tai välillisesti antaa tai kerää varoja rahoittaakseen laissa määriteltyjä terroritekoja (RL 34 a luvun 5 §)
  - ✓ Voi tapahtua myös laillisesti hankituilla varoilla



- Rahanpesun selvittelykeskukselle ilmoitus sellaisista liiketoimista, jotka sen toimialalla epätavallisia tai muutoin epäilyttäviä.
  - ✓ **Tämä ei ole mahdollista, jos asiakasta ja toimintaympäristöä ei tunneta riittävästi**
  - ✓ Ilmoitusvelvollisen ei tarvitse tuntea rikoslain tunnusmerkistöjä, ”ainoastaan” havainnoida ja ilmoittaa toimialalla epätavallisista ja epäilyttäivistä liiketoimista



- **ResL 6 §** : ”Ilmoitusvelvollisella tulee olla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskienhallintaa koskevat, ilmoitusvelvollisen toiminnan luonteeseen, laajuuteen, tuotteisiin, asiakkaisiin, teknologian kehitykseen jne. nähden riittävät menetelmät.”
  - Ilmoitusvelvollisen voitava osoittaa valvovalle viranomaiselle, että asiakkaiden tuntemista ja jatkuvaa seuranta koskevat menetelmät riittävät
  - Edellyttää **riskiarviota**
    - päivitettävä olemassa olevaa arviota
    - liitettävä hakemukseen/rekisteröinti-ilmoitukseen
  - Ilmoitusvelvollisen tulee laatia riittävät sisäiset ohjeet ja järjestää henkilökunnan koulutus ja suojelu
- Finanssivalvonnan standardi 2.4.  
”Asiakkaan tunteminen — rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen”



- Asiakkaiden tunteminen ja rahanpesun/terrorismin rahoittamisen estäminen osa yrityksen kokonaisvaltaista riskienhallintaprosessia
- Epäonnistuminen aiheuttaa sekä “compliance”-riskiä että operatiivisia ja maineriskejä, joiden vaikutukset voivat olla arvaamattomia yrityksen liiketoiminnalle
- Riskejä yritykselle
  - Maineriski
  - Taloudellinen riski
  - Vääristää kilpailua
- Riskejä yhteiskunnalle
  - Mahdollistaa rikollista toimintaa
    - harmaa talous
    - järjestäytynyt rikollisuus
    - korruptio
  - Uhka valtioiden taloudelle ja poliittiselle järjestykselle



- Asiakkaan, asiakkaan edustajan ja tosiasiallisen edunsaajan **tunnistaminen** (identifiointi)
- Asiakkaan henkilöllisyyden **todentaminen** (verifiointi)
- Asiakkaan edustajan ja tosiasiallisen edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen tarvittaessa
- **Tietojen hankkiminen** liikesuhteen tarkoituksesta ja laadusta (tietojen hankkiminen asiakkuudesta)
- **Tietojen dokumentointi** ja säilyttäminen määräajan
- Liiketoimien ja asiakassuhteiden **jatkuva seuranta** riskiperusteisesti
- **Selonottovelvollisuuden** noudattaminen (epäily)
- ...
- **Ilmoitusvelvollisuus** rahanpesun selvittelykeskukselle
- ...
- Työntekijöiden suojeleminen: organisointi, yhteyshenkilö, sisäinen ohjeistus, sisäinen koulutus



- **Tosiasiallisella edunsaajalla (beneficial owner)** tarkoitetaan
  - Luonnollista henkilöä, jonka hyväksi liiketoimi toteutetaan tai
  - Jos asiakas oikeushenkilö, sitä luonnollista henkilöä, jonka määräysvallassa asiakas on
    - luonnollisella henkilöllä katsotaan olevan oikeushenkilössä määräysvalta, kun hän omistaa enemmän kuin 25 % osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai hänellä on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö hallituksen jäsenistä
  - Tunnistettava, mutta todentaminen riskiperusteisesti
- Tavoitteena asiakkaan omistusrakenteen ymmärtäminen
- Tavoitteena riskien tunnistaminen
  - Esim. asiakassuhteen riski nousee, jos tosiasiallinen edunsaaja tai taustalla PEP
- Tosiasiallista edunsaajaa ei tarvitse selvittää, jos asiakas ResL 13–14 §§:issä tarkoitetun yksinkertaistetun tuntemisen piirissä



- Jatkuvan seurannan oltava toiminnan laajuuteen ja asiakassuhteiden riskeihin nähden **järjestelmällistä ja kattavaa**
- Jatkuvan seurannan tarpeet ja menetelmät vaihtelevat
  - Voivat olla sekä automatisoituja ratkaisuja että manuaalisia menetelmiä tai näiden yhdistelmiä
  - Seuranta voidaan kohdistaa eri menetelmillä eri liiketoimiin ja palveluihin
  - Henkilöstön valppaus ja ammattitaito edelleen keskeisiä keinoja poikkeavien liiketoimien havaitsemisessa, järjestelmien avulla tapahtuva seuranta tukee manuaaliseurantaa
- Muut ulkoiset tietokannat
- Sisäiset kontrollit ja raportit
- Jatkuvan seurannan menetelmien kehittäminen
- Henkilöresurssit





- Laki vaihtoehtorahastojen hoitajista
  - 12 luku 8 §: Asiakkaan tunteminen
    - vaihtoehtorahastojen hoitajan on tunnettava asiakkaansa, asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja ja asiakkaan edustaja
    - hoitajalla oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla arvioidaan ja hallitaan asiakkaasta toiminnalle aiheutuvia riskejä
    - epäilyttävät liiketoimet ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskukselle
    - lisäksi noudatettava rahanpesulakia
  - 12 luku 10 §: Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus
    - asiakkaan tuntemisen menettelytavat ja riskienhallinta
  - 4 luku 3 §: Toimiluvan myöntämisen edellytykset
    - täytettävä mm. asiakkaan tuntemisesta laissa säädetyt vaatimukset
- Vastaavia sääntelyjä LLL 145 §, SipaL 69 §, SRL 144 §, AoJL 29 b §, MLL 39 §



- Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä (503/2008)
  - 2 §: Ilmoitusvelvolliset-luetteloon lisätään vaihtoehtorahastojen hoitajat
  - 31 §: Finanssivalvonta valvoo toimijoita rahanpesulain säännösten noudattamisessa
  - 2 luku: Asiakkaan tunteminen
  - 3 luku: Ilmoitusvelvollisuus, salassapitovelvollisuus sekä liiketoimen keskeyttäminen
- Asetukset ja päätökset
  - VNA 616/2008 PEP-määrittely ja rahanpesuilmoituksen tekeminen
  - VNp 156/2012 ETAn ulkopuoliset (3rd "equivalent countries")
  - VNp 1022/2010 Tehostettu tuntemisvelvollisuus: Iran ja Pohjois-Korea
  - VNA 1204/2011 Yksinkertaistettu tunteminen liittyen eräisiin rahoitussopimuksiin
- EU:n asetus 1781/2006 maksajan tietojen toimittamisesta varainsiirron mukana
- YK:n ja EU:n finanssipakotteiden noudattaminen
- Finanssivalvonnan standardi 2.4
  - Ohjeita ja määräyksiä asiakkaan tuntemisesta valvottaville



- Financial Action Task Force FATF, [www.fatf-gafi.org](http://www.fatf-gafi.org)
  - OECD:n alaisuudessa toimiva, hallitusten välinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä (Suomi jäsen vuodesta 1998)
  - *"International standards on combatting money laundering, financing of terrorism & proliferation – the FATF recommendations"*
    - Uudet 40 suositusta, hyväksytty 2/2013
    - Rahoitusjärjestelmän läpinäkyvyyden takaamiseksi oikeushenkilöiden ja erilaisten juridisten järjestelyiden takana olevien tahojen ja tosiasiallisten edunsaajien selvittäminen erittäin keskeistä (myös korruption torjunta)
    - Oma suositus riskiperusteisesta lähestymistavasta edellyttää, että viranomaiset laativat kansallisen riskiarvion, joka perustana lainsäädäntöratkaisuille ja että ilmoittajatahot perustavat menettelynsä omiin riskiarvioihinsa
    - Verorikokset rahanpesun alkurikoksia
  - Listauksia” <http://www.fatf-gafi.org/topics/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/fatfpublicstatement22february2013.html>



- EU:n neljäs rahanpesudirektiivi ja toinen varainsiirtoasetus
  - FATFin uudet suositukset täytäntöön Euroopassa
  - Komission ehdotukset tällä hetkellä jäsenten neuvottelupöydillä
  - Uutta sisältöä mm.
    - ✓ Riskiperusteisuus painottuu entistä enemmän
    - ✓ Kotimaiset PEPit riskiperusteisesti arvioitavaksi
- Kotimainen hallinnollinen varojen jäädytysjärjestelmä
  - Laki varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi voimaan 1.6.2013
  - KRP:n tehtävä yksilöity jäädyttämispäätös
    - ✓ EU:n sisäiset terroristit
    - ✓ Suomessa terrorismirikoksesta epäillyt, syytetyt ja tuomitut
    - ✓ Toisen valtion pyynnöstä (tiukat kriteerit)
    - ✓ Edellä mainittujen omistamat/kontrolloimat yhteisöt

# Mitä Finanssivalvonta tekee?



- Fokuksemme
  - *Asiakkaan tuntemiseen* liittyvän sääntelyn noudattamisen valvonta valvottavissamme ja
  - Aihepiiriin liittyvä ohjeistus ja tiedottaminen
- Tavoitteenamme varmistaa, että finanssimarkkinoilla toimivat luotettavia ja ammattitaitoisia
  - Asiakkaiden tuntemiseen liittyvän sääntelyn tavoitteena kehittää ilmoitusvelvollisten asiakassuhteisiin liittyvää **riskienhallintaa**
  - Sääntely antaa myös työkaluja **torjua** väärinkäytöksiä, talousrikollisuutta ja harmaata taloutta
- Teemme läheistä yhteistyötä mm.
  - KRP:n, rahanpesun selvittelykeskuksen, ministeriöiden ja muiden valvontaviranomaisten sekä valvottavien edunvalvontaorganisaatioiden kanssa
- Osallistumme erilaisiin koti- ja ulkomaisiin sääntelyhankkeisiin
- Osallistumme eurooppalaisten valvojien yhteistyöhön sekä kansallisen FATF-ryhmän työskentelyyn
- Finanssivalvonta.fi > Valvonta > Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen

**FINANSSIVALVONTA**  
**FINANSINSPEKTIONEN**  
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

**AIFM verkkopalvelussa**





- [Finanssivalvonta.fi](http://Finanssivalvonta.fi) > Sääntely > Sääntelyhankkeet > Vaihtoehtoisten rahastojen sääntely – AIFMD
- Päivittyy ja säilyy, vaikka sääntely valmistuu
- AIFM-uutiskirje
- Jatkossa Toimiluvat ja rekisteröinti –osio!





- Ohjelmassa:
  - Sääntelytausta ja raportoinnin tavoitteet
  - Raportointivelvollisuus (kuka, mitä, milloin)
  - Raportoinnin sisältö ja tekniikka
  - Valvottavien muu raportointi Finanssivalvonnalle
- Ilmoittautuminen perjantaihin 7.6. mennessä







Lyhenne	Selite
AIF	Alternative Investment Fund, vaihtoehtorahasto
AIFM	Alternative Investment Fund Manager, vaihtoehtorahastojen hoitaja
EP	Euroopan parlamentti
ESA	The European Supervisory Authorities, Euroopan finanssivalvontaviranomaiset (ESMA, EBA, EIOPA)
ESMA	European Securities and Markets Authority, Euroopan Arvopaperimarkkinaviranomainen
EBA	European Banking Authority, Euroopan pankkiviranomainen
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority, Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen



Lyhenne	Selite
EuSEF	European Social Entrepreneurship Fund, Eurooppalainen yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen erikoistunut rahasto
EuVECA	European Venture Capital, Eurooppalainen riskipääomarahasto
FATF	Financial Action Task Force, Hallitusten välinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä
MoU	Memorandum of Understanding, tietojenvaihto- ja yhteistyösopimus
UCITS	Undertakings for Collective Investments in Transferable Securities, Siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava yritys